

Obec Slovákov v Brne 2017

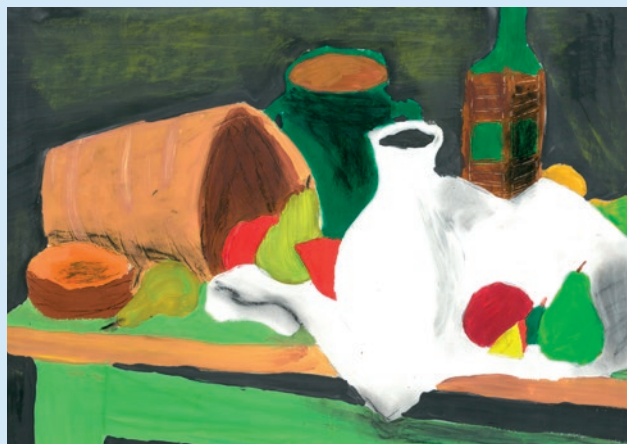
▲ David Jager, 6. B

▲ Jan Stehlík, 7. A

▲ Jarek Kvasnica, 7. D

▲ Jitka Bečvářová, 7. A

Úvodom

Nie je to ani tak dávno, čo sa Československo rozdelilo na dva štáty. Písal sa rok 1993 a mne bolo do plaču. Zo dňa na deň som nebola občanom žiadneho štátu. V Českej republike som žiadala o občianstvo a úplnú istotu, že ho dostanem mi nikto nezaručil. Zostalo len trpezlivo čakať na papier, ktorý mi potvrdí, že som občanom štátu, v ktorom žijem. Mnoho ľudí v tom nemalo úplne jasno, o úradníkoch ani nehovoriac. Podobnú neistotu prežívalo viacero Slovákov aj Čechov na oboch stranách novej štátnej hranice.

Vtedy si človek hneď ani neuvedomil, že sa stal menšinou vo svojej bývalej vlasti a k tomu ešte najpočetnejšou. Až rôzne poznámky na slovenčinu, pôvod a iné nepríjemnosti dali pocítiť, že sme sa stali cudzincami. Každodenný život bez protivenstiev, so snahou splynúť a nevyčnievať v samostatnom českom štáte zohral svoju úlohu v tom, prečo sa nemálo Slovákov v Čechách prestalo hlásiť k slovenskej národnosti. Náklady v spoločnosti v posledných rokoch federácie boli rôzne a atmosféra na oboch stranách vypätá. Ako by sme, Česi aj Slováci, zabudli na spoločnú minulosť, vzťahy a vzájomné obhacovanie sa počas dlhých desiatok rokov ešte aj pred vznikom spoločného štátu. Ako by sa vytratilo individuálne vnímanie človeka človekom – ved' nielen my v Česku, ale aj Česi na Slovensku prežívali svoje jedinečné osudy, radosti aj strasti. Postupne tak došlo k dočasnému odcudzeniu dvoch národov, ktoré si boli blízke už v dávnej minulosti jazykom, temperamentom a od roku 1918 i životom v spoločnom štáte. Každý si šiel svojou cestou a obe republiky preukázali, ako vedia žiť a rozvíjať sa samostatne.

Dnes sa nad rozdelením našej pôvodnej vlasti väčšinou ani nepozastavujeme. Mnohé problémy sa vyriešili. Vášne sa upokojili a na spoluprácu sa v politickej, kultúrnej aj medziludskej oblasti úspešne naviazalo. Len menšina zostala. I my sme sa posunuli ďalej a hľadáme na prítomnosť aj do budúcnosti s cieľom spájať ľudí našich tak blízkych národov. Reprezentujeme Slovensko a pomáhame mu dávať tvár v Česku. Tvár bohatú a rozmanitú, nech si v nej každý vie nájsť to svoje.

Ani sme sa nenazdali a je to už 24 rokov a v budúcom roku to bude 25 rokov dvoch samostatných štátov Česka a Slovenska. Podobne to bude i s Obcou Slovákov v Brne. Pomaly sa prehupneme do tej dvadsaťpäťky a budeme bilancovať, hodnotiť v čom sme boli úspešní, kde sa môžeme zlepšiť a ako pokračovať ďalej.

Judita Gušťaříková

Vítanie jari, Medzinárodný deň žien

10.3.2017

Každý rok Obec Slovákov v Brne pozve na oslavu MDŽ všetkých našich členov a priaznivcov. Každú príležitosť stretnúť sa a spoločne stráviť čas treba náležite využiť. Čaká nás pár milých chvíľ pri občerstvení, ktoré máme vždy pripravené a nezabudneme ani na kytičku. Pohovoríme si o tom, čo máme nového, na čo sa tešíme, čo sa nám podarilo, alebo nepodarilo, aké neduhy nás navštívili, ako sa učíme s nimi spriatelíť, čo všetko nás stretlo a ako sme s tým naložili. Spomenieme aj nejaké tie nemoci, ktoré sú v našom veku už skoro samozrejmosťou. Porozprávame sa, vzájomne si poradíme a uľahčíme život. I na výmenu receptov čas zostane.

Náladu máme však vždy dobrú a sme radi, že si v tento deň spríjemníme pekné posedenie s priateľmi. Predsedníčka OS pripravila malú prezentáciu zo zájazdu, ktorý sa konal v auguste minulého roku na Slovensko. A tak aj tí, ktorí sa nezúčastnili, mali možnosť aspoň týmto spôsobom vidieť, kde sme boli, čo sme videli a zažili.

A takto sme sa bavili.

Aj keď dnes už nie je postavenie žien také ťažké ako pred storočiami a veľa nerovností sa uspokojivo zmiernilo (spomeňme otázku rovného postavenia v právnom systéme, občianskych práv a slobôd, otázku spoločenských možností sebarealizácie vrátane profesionálnych možností), tak vedeli ste, že 8.3.2017 v Taliansku vyzvali odbory, aby tento deň ženy nenastúpili do práce a nevykonávali žiadnu prácu ani v domácnosti? Týmto spôsobom bojovali za rovnaké platy, ako majú muži, za rovnako vykonanú prácu. Konkrétne v Ríme takmer skolabovala doprava. No táto otázka rovnakého odmeňovania má viacero dimenzií a ekonomicky možno úspešne argumentovať o logike opodstatnenosti súčasného poriadku. Ved' my ženy máme dnes toľko možností, o ktorých sa našim starým mamám ani nesnívalo.

Nezabúdajme ale tiež v tento deň na kľúčovú rodinnú úlohu žien, ich rolu v starostlivosti o deti. Nech vedia ženy byť ženami a muži mužmi. Nech vieme oceniť a vážiť si rozdielov medzi pohlaviami.

Členovia OS v Brne pri oslave MDŽ

Tvorivé dielničky pre malých i veľkých

4.4.2017

Stalo sa už dobrým zvykom, že naša OS v Brne pripravuje pre naše deti a vnúčence párkrát do roka rôzne dielničky. Nazvali sme ich „Dielničky pre šikovné ručičky“. A to Vám musím povedať, deti sa na tieto akcie tešia. Tohto roku sme pre ne pripravili opäť nové prekvapenie. Pozvali sme aj rodičov a prarodičov, aby si zmerali sily a ukázali či aj oni dokážu urobiť také pekné veci ako oni. Téma bola daná - sviatky jari „Veľká noc“. Deti radi vystrihujú a maľujú a pri tejto práci si hovoria rôzne riekanky, aj si zaspievajú nejakú pesničku k danej téme. Akákoľvek práca ide lepšie od ruky s dobrou náladou a úsmevom na perách. Som presvedčená, že to čo deti urobia, bude krásna výzdoba na stole pre kúpačov a tie budú z toho pať. Aj my dospelí sme sa pripojili k vinšu. Želáme Vám veľa smiechu, na Veľkú noc len potechu, v pondelok veľký zhon a šibačov plný dom. Veľa vody z potoka, budú svieže do roka. A teraz sa pozrite na tie naše detúrence ako im to šlo od ruky. Víťazmi boli všetky.

Elenka so zajačikmi

Dohľad skúsených je dôležitý

Elenka pracovala s babičkou

Gabinka s hotovými výrobkami

Ja to zvládnem sám

Kto vymaľuje krajšiu sliepočku

Sonička s mamičkou

Vianočné a zimné tvorenie

9.11.2017 / 16.11.2017

Zimné a vianočné dielničky ovplyvnilo nestále počasie a detičky nám rôzne ochoreli. Tvorenie vianočných ozdôb a zimných radovánok sme však rozhodne nechceli vynechať. Námetov na tvorbu bolo hodne, ale detí po každej málo. Vianočný veniec, anjeli, stromček i vianočné gule zaujali natoľko, že si ich vyrobili i babičky. Fantázii sme medze nekládli a tak každý dotváral svoje ozdôbky podľa svojej predstavy.

Nezabudli sme si pripomenúť ani vianočné zvyky a tradície, ktoré predchádzajú Vianociam. Zaspomínali sme na detstvo a čo všetko sme na Vianoce doma pripravovali. Nezabudli sme deťom pripomenúť slovenské názvy rôznych vianočných zvykov ako aj jedál, ktoré sa v rôznych častiach Slovenska mohli odlišovať.

▲ Pozrite sa čo všetko sme si vyrobili

Tvoríme anjelikov

Deň národnostných menšín JMK

22. 5. 2016

Obec Slováků v Brně se už po čtvrtýkrát zúčastnila v Lužánkách na „Dňa národnostných menšín JMK“, pod záštitou hajtmána JMK JUDr. Bohumila Šimka a Výboru pre národnostné menšiny JMK.

Počasie nám tentoraz prialo a slniečko pomohlo prilákať mnoho návštevníkov.

Stánky plných dobrotých jedál a pečenia rozvoniavali po celom areáli. Okolo prechádzali národnostné menšiny v krojoch pripravené na vystúpenie, aby sa mohli pochváliť svojím folklórom z domoviny.

Nikto, ale netuší, že koľko okolo tohto dňa je práce a príprav.

Bryndzové halušky sa už stali osudom Mgr. Gušťaříkovéj, našej predsedníčky, ktorá ich pripravuje pravidelne.

A ako sa zdá nikdy ich nie je dosť. Kapustnica a rôzne iné pochúťky musí tiež niekto urobiť a tak sa celý výbor podieľa na príprave tohto dňa. Nie je to ľahké, ale keď vidíte ako k nášmu stánku chodia ľudia a že im všetko chutí, spadne všetka únava, stres a nervozita. Slova chváli, uznania a vôbec každé milé slovo sú pre nás peknou odmenou.

▲ Predseda Výboru pre národnostné menšiny Zastupiteľstva JMK ing. Jiří Črha

▲ Ochutnávka pri slovenskom stánku

▲ Predsedníčka OS v Brne informuje o činnosti spolku

▲ Príprava laskomín na ochutnávku

▲ Slovenský folklór v podaní Púčika

Čo vieme o dejinách Slovákov a Slovenska

6. 6. 2017

Slovenská republika je veľmi mladý štát. Jej vznik sa datuje od 1.1.1993, keď došlo k rozdeleniu spoločného štátu Čechov, Moravanov a Slovákov.

Počas celej jeho histórie sa na území Slovenska vystriedali viaceré štátne zriadenia a rôzne politické systémy. Územie Slovenska bolo v minulosti súčasťou Rímskej ríše, Samovej ríše, Veľkej Moravy, Uhorska, Habsburskej ríše ako aj Rakúsko - Uhorska. V roku 1918 sa spojilo s najbližším národom českým a vytvorilo

spoločný štát, ktorý trval až do roku 1992, s výnimkou rokov druhej svetovej vojny v období tzv. „Slovenského štátu“. Územie Slovenska ohrozovali Avari, Franská ríša, Maďari, Tatári, aj Turci. Napriek všetkým hrozbám si Slováci udržali svoju hrdosť a jazyk. Pripravili sme pre Vás stručné dejiny Slovenska. V článku nebolo možné obsiahnuť všetky detaily priebehu udalostí. Určite sa k niektorým vrátíme a popíšeme ich podrobnejšie.

Moravianska venuša stará približne 22 800 rokov

Praveké osídlenie

/3 milióny - 4500 pred n. l./

Prvé známky o osídlení dnešného územia Slovenska sú známe už z paleolitu. Potvrdzuje to nález skamenenej výplne lebky neandertálcov v travertínovej kope Hrádok, ktorým sa Gánovce stali známymi.

Z obdobia neolitu (kedy vzniklo roľníctvo) sa zachovalo už viac stôp. Našli sa zvyšky ich obydlií, keramiky, ale aj ich duchovného života vo forme obetných darov alebo kultových predmetov akými boli pravdepodobne aj venuše z Nitrianskeho Hrádku, Moravian nad Váhom a ďalších miest. Postupne sa tu vystriedali rôzne kultúry, ktoré boli charakteristické svojou keramikou.

Bronzová doba

/v strednej Európe datovaná cca 2300 – 800 rokov p. n. l./

Na Slovensku sa začal používať bronz a ťažiť kovy napr. v Španej Doline v Nízkych Tatrách a v Špaňom Poli v Gemeri. Na západnom Slovensku krátko existovala kultúra zvoncovitých pohárov, nasledovalo obdobie nitrianskej kultúry, unětickej kultúry a ďalších. Pamiatky tejto kultúry sa našli najmä v povodí Moravy, v okolí Trnavy, na Považí, ale aj v Ponitří. Nastal značný spoločenský a hospodársky rozvoj. Osídlenie Slovenska sa stabilizovalo a zvyšovala sa jeho hustota.

Železná doba

/na Slovensku: cca 750 pred n. l. – prelom letopočtu/

Železná doba a technológie s ňou spojené prišli na Slovensko pravdepodobne z oblasti Anatólie alebo Itálie. V halštatskej dobe sa na Slovensku začal vďaka priaznivým geologickým podmienkam rozvoj ťažby železa, olova, zlata a soli. Po prvýkrát sa tu objavil hrnčiar-sky kruh.

Kelti

Okolo roku 400 pred n. l. začali do Karpatskej kotliny prenikať Kelti, ktorých možno považovať za prvý historicky známy národ na území Slovenska. Kelti prišli do Karpatskej kotliny z Nemecka, Francúzska a oblasti Álp. Podmanili si pôvodné obyvateľstvo. Z keltských kmeňov sa u nás usadili Kotíni, v západnej časti i Bójovia.

Kelti boli zruční remeselníci – kováči, hrnčiari, minciari, poľnohospodári aj obchodníci. Razili vlastné mince. Na našom území boli nájdené ich mince s nápisom Biatec a Nonnos. Kelti si zakladali opevnené sídla – oppidá. Najznámejšie keltské oppidá boli Bratislava, Devín, Nitriansky Hrádok, Molpír pri Smoleniciach, Pohanská pri Plaveckom Podhradí a Zemplín.

Centrom keltského osídlenia na Považí sa stala Nitra. V oblasti severného Slovenska postupne vznikla tzv. Púchovská kultúra - je typická pre oblasti severného

a stredného Slovenska, juh Poľska a západnú Moravu. S keltským osídlením sa však stretávame aj na **východnom Slovensku**.

Koncom 2. storočia pred n. l. na Slovensko prišli aj Dákovia, ktorí pôvodne obývali územia približne v dnešnom Rumunsku. V čase výbojov prvého dáckeho kráľa Burebistu bolo Dákmami osídlené a do Dáckeho kráľovstva zrejme začlenené južné Slovensko (nížiny), odkiaľ vytlačili časť Kelto. Roku 10 pred n. l. však Dákov v Panónskej panve porazili Rimania a posunuli hranice Rímskej ríše na stredný Dunaj. Dácke obyvateľstvo mizne zo Slovenska niekedy v 1. stor. n. l., najdlhšie sa udržalo na východe.

Z archeologických nálezov Kelto sú u nás najviac rozšírené hroby. Hroby bohatých sa odlišujú od hrobov chudobných iba milodarmi, poprípade väčšími jamami.

Do hrobov sa vkladali šperky, odevy, zbrane, keramické vazy, jedlo a predmety rituálneho charakteru. Najviac keltských hrobov na Slovensku sa našlo v obci Maňa pri Nových Zámkoch, v Palárikove a v Bajči.

Kelti museli odražať nápory Rimanov z juhu a Germánov zo severu a východu, u nás bojovali proti Dákom. V bitke neďaleko Neziderského jazera v prvom storočí pred Kr. utrpeli porážku od dáckeho vojska. Po tomto víťazstve začali Dákovia postupne obsadzovať keltské územie a vznikali spoločné keltsko-dácke sídliská

(napr. v Nitrianskom Hrádku a na Zemplíne). Ústup Kel-
tov z južného Slovenska sa začal po príchode Rimanov.
Kelti, ktorí ostali, bojovali proti Germánom (Kvádom)
- tí sa od 1. storočia pred n. l. usádzali na západnom
Slovensku a ničili keltské oppidá, čím prispeli k zániku
keltského osídlenia u nás.

Rímska doba

Najznámejšou historickou pamiatkou pobytu rím-
skych vojsk na našom území je historický nápis na skale
v Trenčíne (Laugaritio) z rokov 179 -180. Je pamiatkou
na prítomnosť vojakov cisára Marca Aurelia pri potla-
čení Germánov. Rimania si budovali opevnenú hranicu
svojej ríše – Limes Romanus, ktorá siahala na severe
k Dunaju, preto sa naše územie stalo **súčasťou Rímskej
ríše**. Z dejín je známe, že vojenské tábory Rimanov boli
postavené na Devíne, v Rusovciach (Gerulata), v Iži pri
Komárne (Brigetio, v týchto miestach sa našli napr. aj
hlinené kocky, ktoré rímski vojaci s obľubou hrávali.),
Bratislavský hrad, Devín, Stupava, Dúbravka – Veľká
lúka.

Príchod Slovanov

/4. – 7. storočie/

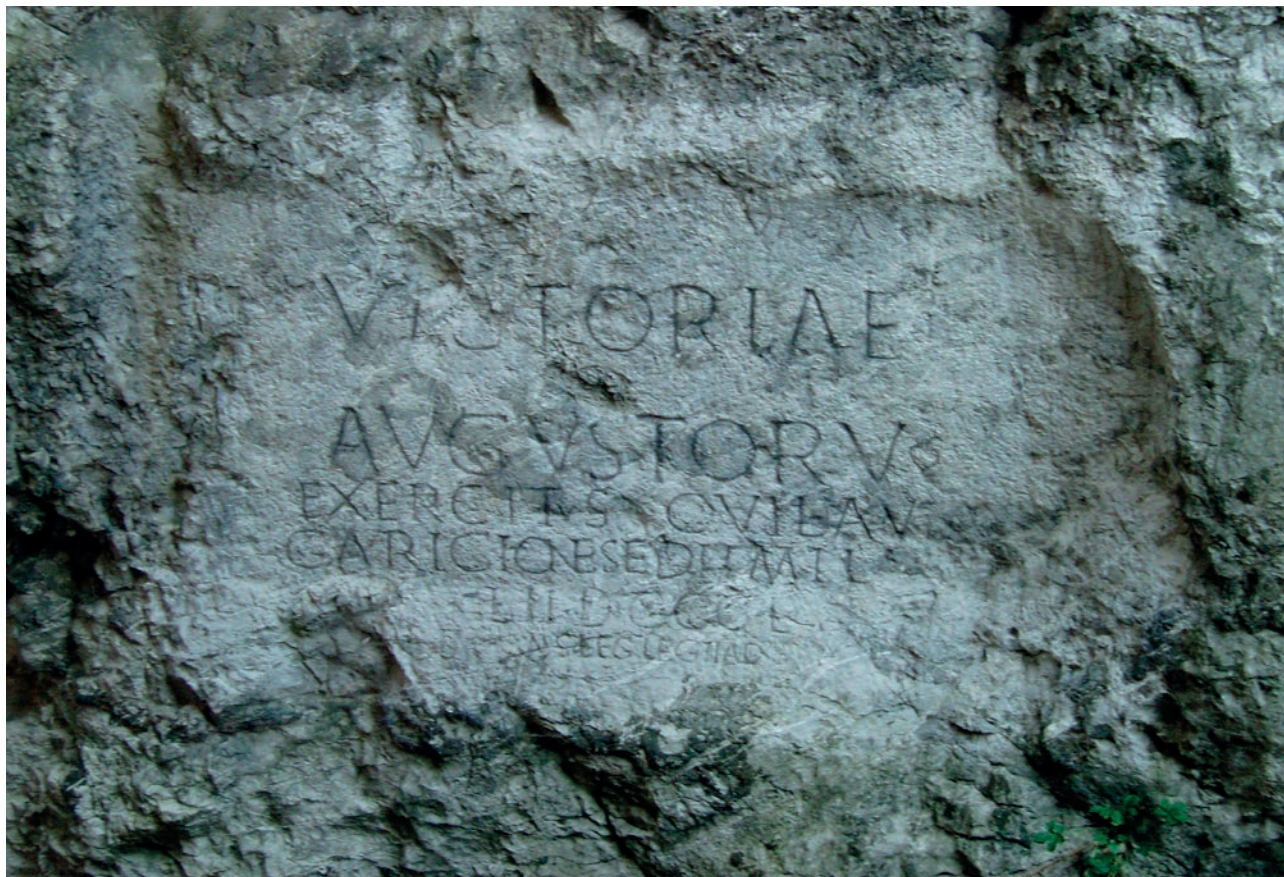
Od konca 4. storočia začali z dôvodu sťahovania ná-
rodov prenikať do Karpatskej kotliny slovanské kmene.
V 6. storočí ich ohrozovali nájazdy ázijského kočovného
kmeňa Avarov. Na obranu proti Avarom sa slovanské

kmene na našom území zjednocovať. Historicky prvý
štátny útvar, ktorý sa rozprestieral na území dnešného
Slovenska, bola Samova ríša, založená franským kup-
com Samom. Samo porazil franského kráľa Dagoberta
a zbavil Slovanov závislosti od Franskej ríše. **Samova
ríša** existovala v rokoch 623 až 658. Po Samovej smrti
sa ríša rozpadla.

Veľkomoravská ríša

/833 – 907/

Veľkomoravská ríša, významná v dejinách Slovenska,
vznikla v roku 833 spojením dvoch kniežatstiev – nit-
rianskeho a moravského. V Nitre vzniklo v 8. storočí
kniežatstvo, ktoré spravoval knieža Pribina a už v roku
828 dal Pribina vysvätiť v Nitre kresťanský kostol.
V roku 833 moravský vládca Mojmír vyhnan knieža Pri-
binu z Nitry a spojil obe kniežatstvá. Pribina sa neskôr
usadil pri Blatenskom jazere aj so synom Kocelom. Spo-
jením kniežatstiev Nitra a Morava vznikla Veľkomorav-
ská ríša. Jej najväčším nepriateľom bola Franská ríša.
Vláda Mojmíra sa skončila v roku 846, kedy ho nahradil
knieža Rastislav. Tlaku zo západu sa pokúšal čeliť po-
volaním vierozvestcov Cyrila (Konštantína) a Metoda
z Byzantskej ríše (863). Cyril a Metod výrazne ovplyv-
nili dejiny a pokrok našich predkov, keď na naše územie
priniesli kresťanstvo, bohoslužobné knihy preložené
do staroslovienčiny, preklad Svätého Písma schvále-
ného pápežom Hadriánom II. v roku 868 a nové pís-

Rímsky nápis na hradnej skale v Trenčíne z prelomu rokov 179 a 180

mo- hlaholiku. Spoločne zakladali kláštory a školy. Najvýznamnejším obdobím v dejinách Veľkej Moravy bolo obdobie vlády kniežaťa Svätopluka (870 až 894). Moci sa ujal zradou svojho strýka Rastislava, ktorého vydal Frankom. Tí Rastislava uväznili a oslepili. V roku 871 zajali Frankovia aj Svätopluka, no Moravanovia sa proti nim vzbúрили pod vedením kňaza Slavomíra. Svätopluk potom Veľkomoravskú ríšu vnútorne upevnil a rozšíril jej územie. V roku 890 boli k Veľkej Morave pripojené aj Čechy, Sliezsko, Lužica a Panónia. Po Svätoplukovej smrti v roku 894 sa vlády ujal jeho syn Mojmír II. V roku 895 sa od Veľkej Moravy odtrhli Česi, ríša sa oslabovala vnútornými bojmi kniežat o moc a tiež útokmi Frankov a Starých Maďarov. Posledný panovník Svätopluk II. zahynul v bitke s Maďarmi v roku 906 pri Tate. Po roku 907 sa už Veľkomoravská ríša v histórii nespomína.

Povešť O troch prútoch

O kráľovi Svätoplukovi sa na Slovensku napísalo veľa povestí, jednou z najznámejších je povesť O troch prútoch.

Kráľ Svätopluk mal troch synov, ktorí sa neustále medzi sebou škriepili, kto bude vládnuť v krajine po smrti otca. Bývalo zvykom, že vládcom sa stal vždy najstarší syn. Synovia kráľa Svätopluka však chceli vládnuť všetci.

Keď kráľ ležal na smrteľnej posteli, dal si ešte naposledy zavolať svojich synov. Povešť hovorí, že im prikázal priniesť tri prúty. Otec podal viazaničku prútov najstaršiemu synovi a povedal mu, aby ju zlomil. Ten sa pokú-

šal, ale viazanicu prútov sa mu zlomiť nepodarilo. Potom podal kráľ viazanicu strednému synovi, ani jemu sa to však nepodarilo. Dokonca ani najmladší nemal dosť síl, aby prúty zlomil. Potom starý kráľ zobral viazanicu a prúty rozdelil. Každému synovi dal jeden. Synovia teraz poľahky prúty polámali. Vtedy im otec podľa povesti povedal: „Synovia moji, ak budete žiť svorne a vzájomne si budete pomáhať, budete silní a nijaký nepriateľ vás nepremôže. Tak, ako ste ani vy nemohli zlomiť tie tri prúty, keď boli zviazané spolu. Ak však budete nesvorní, budete sa hádať a ríšu si podelíte na kúsky, nepriateľ vás poľahky ako ten prút premôže a vy zahyniete.“

Bratia sa po týchto múdrych slovách zmierili a kráľ Svätopluk odovzdal moc nad Veľkomoravskou ríšou do rúk najstaršieho syna.

Zdroj: Mária Ďuríčková: Bratislavské povesti, SPN Mladé letá, Bratislava 2004.

Slovensko súčasťou Uhorska

/1000 – 1918/

Územie Slovenska sa po páde Veľkej Moravy postupne stávalo súčasťou vznikajúceho uhorského štátu, ktorý založil v roku 1000 Sv. Štefan. Sv. Štefan bol od roku 995 údelným kniežaťom. V 12. storočí bolo obnovené **Nitrianske biskupstvo** (založené v roku 880) a tiež aj **prvý kláštor na Slovensku** – na vrchu Zobor v Nitre (z rokov 1111-1113 sa zachovali v histórii nášho územia najstaršie originály listín). V roku 1150 prichá-

Veľká Morava, pravdepodobná rozloha

dzajú na územie Slovenska prví nemeckí osadníci a zakladajú svoje lehoty na Spiši, v okolí Banskej Štiavnice a v Gelnici. Nemeckí osadníci priniesli na naše územie vyspelejšiu techniku dolovania a prešli od povrchovej ťažby k hlbinej. V druhej polovici 13. storočia sa začal boj o moc medzi veľmožmi. Najväčšiu slávu získal Matúš Čák Trenčiansky, ktorý ovládol väčšinu územia Slovenska. Nazývali ho aj „pán Váhu a Tatier“. Z tohto obdobia pochádza v dejinách najstarší písomný záznam slova „slovenský“ a to v listine cirkevného hodnostára v Kláštore pod Znievom z roku 1294. V tomto období sa obnovovali aj hrady, dovtedy drevené sa prestavovali na kamenné. Bolo to najmä z obranných dôvodov, pretože na Slovensko v roku 1241 prenikli z ázijských stepí Tatári.

V roku 1301 smrťou Ondreja III. vymrela dynastia Arpádovcov. Odvtedy sa v Uhorsku striedali cudzie dynastie. Kráľ Ľudovít I. Veľký z dynastie Anjouovcov podporoval rozvoj miest, baníctvo a obchod. V roku 1381 udelil Slovákom žijúcim v meste Žilina rovnaké práva v zastúpení v mestskej rade, ako mali dovtedy Nemci (Privilegium pro Slavis). V 15. storočí sa na kráľovský trón dostal najbohatší šľachtic v Uhorsku – Matej Korvín. Porazil na istý čas Turkov, zreorganizoval krajinu, udeľoval privilégia najmä Valachom, kočovným pastierom z Rumunska (pozostatkami ich osídľovania sú napr. aj zdomácnené slová bryndza, valaška, bača), podporoval banské mestá. V roku 1465 založil v Bratislave v dejinách prvú univerzitu na našom území – Akadémiu Istropolitánu.

Stredoveké Slovensko bolo vyspelou krajinou. Svedčia o tom početné gotické chrámy, opevnenia, radnice i meštianske domy v bohatých obchodníckych mestách.

Mestá sa riadili právnymi predpismi platnými v západoeurópskych krajinách. Mestá bohatli z vinohradníctva, z medzinárodného obchodu, z baníctva. Bane na zlato v Kremnici patrili dlho medzi najbohatšie v Európe. Kremnické zlaté dukáty sa razia v tamojšej mincovni od roku 1335 dodnes. Vo veľkých množstvách sa ťažilo aj striebro, v 16.-17. storočí slovenská med' ovládala európsky trh. Hospodársky rozkvet, ktorý sa odrážal aj v kultúre a vzdelanosti bol pribrzdený na stopäťdesiat rokov expanziou Osmanských Turkov. Od porážky uhorských vojsk pri Moháči 1526 až do porážky Turkov pri Viedni roku 1683 prebiehala na juhu Slovenska hranica s Tureckou ríšou. Jedným z dôsledkov týchto „stratených storočí“ bol aj začiatok zaostávania za západnou Európou.

V r. 1328 založil Karol Róbert mincovňu v Kremnici. Začal raziť tzv. Kremnické florény – Kremnické dukáty florentského typu, neskoršie nazývané aj ako uhorské zlaté. Dostali tiež prívlastok „Dobré kremnické dukáty“.

Turci na Slovensku

/1526 – začiatok 18. storočia/

V roku 1526 v bitke pri Moháči turecké vojsko porazilo uhorského panovníka Ľudovíta II., ktorý sám zahynul pri úteku z bojiska. **Turci prenikli na územie Slovenska** v roku 1530 a zotrvali na ňom takmer 150 rokov. Plienili a pustošili krajinu, dobýjali hrady, obsadzovali

▲ Akadémia Istropolitana, prvá vysoká škola na Slovensku. Gotická stavba z prvej polovice 15. storočia.

◀▲ Mincovňa Kremnica

◀ Kremnické dukáty

mestá, brali obyvateľstvo do otroctva (odvliekli takmer 80 000 ľudí). V tom čase vznikli strážne veže – vartovky, ktoré dávali obyvateľom signál ohňom pred blížiacimi sa tureckými nájazdmi. Obyvatelia často utekali, a tak sa menilo aj jeho národnostné zloženie.

Habsburská ríša

/16. - 18. storočie/

Od roku 1526 vládla na našom území nová dynastia – Habsburgovci a spolu s ich príchodom sa šírili aj myšlienky humanizmu. Začali vznikať **prvé školy v histórii Habsburskej ríše** – mestské, kolégiá, gymnáziá a akadémie. V Trnave vznikla v roku 1635 univerzita vedená jezuitmi, v roku 1660 vznikla univerzita v Košiciach. Keďže Habsburgovci boli katolíci, nútili obyvateľov aj šľachtu vyznávať ich vieru. Preto sa v období 16. a 17. storočia postavili proti šíriacej rekatolizácii mnohí protestanti a začali sa krvavé protihabsburské povstania. Začiatkom 18. storočia po definitívnej porážke Turkov si Habsburgovci upevnili svoju moc. Na dvore vo Viedni v tom čase pôsobil najvýznamnejší Slovák v histórii 18. storočia, Matej Bel, ktorého nazvali aj „veľká ozdoba Uhorska“. Rodák z Očovej bol polyhistor, vedec, filozof, člen Britskej kráľovskej spoločnosti.

Národné snahy Slovákov

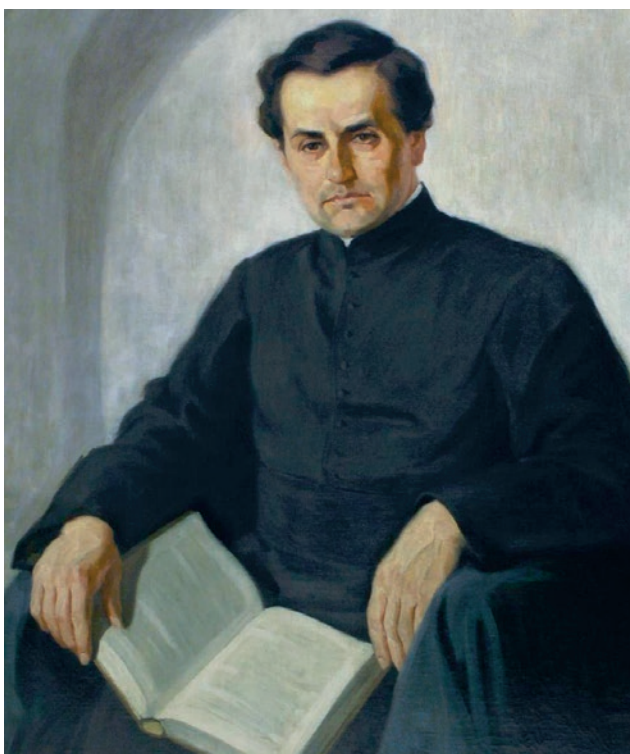
/18. - 19. storočie/

V 18. storočí vznikali aj prvé historické pokusy o vytvorenie spisovného slovenského jazyka. O prvý pokus uzákonenia spisovnej slovenčiny sa pokúsil Anton Bernolák v roku 1787, no až v roku 1843 bola uzákonená v histórii **prvá spisovná slovenčina**, ktorú pripravil

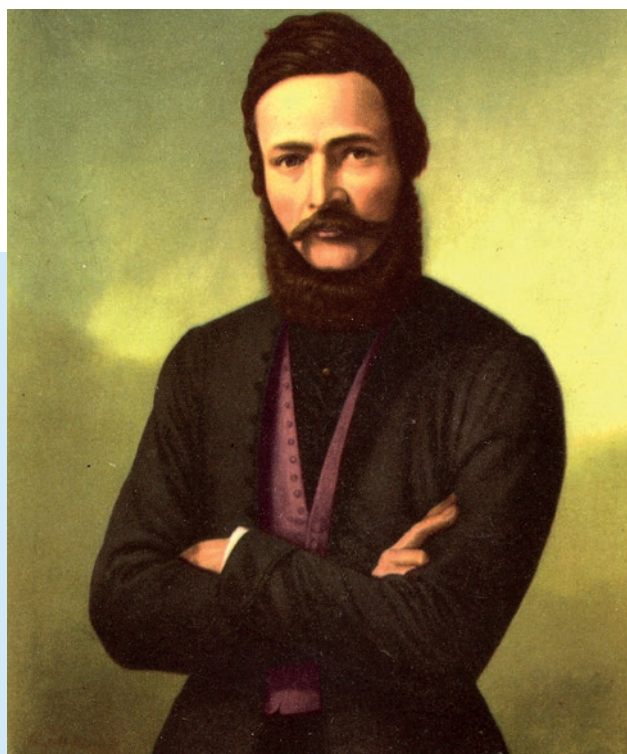
Ľudovít Štúr so svojimi spolupracovníkmi. Za základ si zobrali stredoslovenské nárečie, ktoré malo najrýchlejšie slovenské formy. Štúrovci pripravili aj slovenský národný a politický program – **Žiadosti slovenského národa** a 11. 5. 1848 predniesli požiadavky na zrovnoprávnenie Slovákov v rámci Uhorska. Svoje konanie a presvedčenie podporili aj pripojením sa k revolúcii, ktorá vypukla v roku 1848. Štúrovci zorganizovali dobrovoľnícke vojsko a 19. 9. 1848 vyhlásili na Myjave nezávislosť Slovákov od maďarskej vlády. Vyhlásenie nezávislosti dalo podnet k vzniku vrcholného orgánu v dejinách Slovákov – **Slovenskej národnej rady**. I napriek svojim snahám a národnej podpore neboli požiadavky slovenského obyvateľstva splnené. Po porážke Maďarov pri Világoši v roku 1849 nebola vyriešená národnostná otázka a v dejinách Habsburskej monarchie sa začalo obdobie maďarizácie. Jej cieľom bolo vytvorenie jednotného maďarského národa.

V období po páde Bachovho absolutizmu vznikol nový dokument Slovákov, **Memorandum slovenského národa**, ktorý predstavili národovci na čele so Štefanom Moysesom v roku 1861 cisárovi vo Viedni. Žiadali v ňom okrem iného aj o vytvorenie samostatného slovenského územia – Okolie.

4. 8. 1863 bola v Martine založená **Matica slovenská**, kultúrno-vzdelávacia inštitúcia, ktorá podporovala vzdelanie a zachovanie kultúry slovenského národa, osvetu, ochotnícke divadlo, vydávala kalendáre a knihy. Jej predsedom sa stal katolícky biskup Štefan Moyses a podpredsedom evanjelický kňaz Karol Kuzmány. Vznikli aj **prvé gymnáziá v dejinách Slovenska** – v Revúcej, Turčianskom Svätom Martine a v Kláštore pod Znievom.

▲ Anton Bernolák

▲ Ľudovít Štúr

Uhorská vláda ich však postupne zrušila, v roku 1874 gymnáziá a v roku 1875 aj Maticu slovenskú.

Rozdelenie Habsburskej monarchie

V roku 1867 sa Habsburská monarchia rozdelila na dve časti, Rakúsko a Uhorsko, a vytvorila tak duálny štát. Oba štáty mali niekoľko spoločných charakteristík: panovníka, ministerstvo financií, zahraničia a vojny. Ostatné politické a hospodárske záležitosti si spravovali samostatne. Vďaka tomuto opatreniu sa prehĺbili rozdiely medzi oboma časťami, pretože Uhorsko bolo na 60% poľnohospodárskou krajinou. Pre Slovákov znamenal dualizmus obdobie národnostného útlaku. Ten sa prehĺbil v roku 1907 vydaním **Apponyiho zákona** (vrchol maďarizácie školstva v Uhorsku, keď žiaci museli do konca 4. ročníka ovládať maďarčinu slovom i písmom). Nepriaznivé hospodársko-politické pomery nútili mnohých Slovákov vystať sa za prácou do zahraničia. Do roku 1914 odišlo z Uhorska pol milióna obyvateľov. Začiatkom 20. storočia znova ožil politický život. Najaktívnejšie vystupovali **Slovenská národná strana** a od roku 1913 **Slovenská ľudová strana**, ktorú viedol Andrej Hlinka.

▲ Milan Rastislav Štefánik

Slovensko a I. svetová vojna

/1914 – 1918/

Prvá svetová vojna rozdelila krajiny do 2 zoskupení: **Trojspolok** (Nemecko, Rakúsko – Uhorsko a Taliansko, neskôr sa pridali Osmanská ríša a Bulharsko) a štáty **Dohody** (Veľká Británia, Francúzsko, Rusko, neskôr Taliansko a USA).

Slovenskí politici vyhlásili po vypuknutí vojny politiku pasivity, vojaci však museli narukovať a bojovať za cisára, teda na strane Rakúska - Uhorska. Najväčšie počty obetí boli zaznamenané na východnom fronte v Haliči a na južnom v Taliansku na Piave, kde zahynulo takmer 70 000 Slovákov. Územiu Slovenska sa front 1. svetovej vojny vyhol, iba na konci roka 1914 obsadili ruské vojská východ nášho územia, napr. Bardejov, Zborov, Svidník, Sninu, Humenné, Medzilaborce. Slovenskí vojaci boli skromní a odvážni, preto ich vojenské velenie posielalo do najťažších frontových úsekov. Často zažívali hlad, zimu i šikanovanie zo strany dôstojníkov.

V zahraničí v tom čase vznikali prvé plány na osamostatnenie Slovákov spod uhorskej nadvlády. Dominantnou sa stala myšlienka spojenia slovenského národa s českým. V tomto duchu bola v USA 30. 5. 1918 podpísaná **Pittsburská dohoda** (dohoda slovenských a českých organizácií o autonómnom postavení Slovenska v novovzniknutom štáte). Zahraničný odboj mal centrum vo Francúzsku.

Gen. PhDr. Milan Rastislav Štefánik bol slovenský astronóm, fotograf, vojenský letec, brigádny generál ozbrojených síl Francúzska, diplomat a politik. Mal najväčšiu zásluhu na formovaní česko-slovenského zahraničného odboja počas prvej svetovej vojny. Zohral dôležitú úlohu pri organizovaní česko-slovenských légii a sprostredkovaní kontaktov na francúzskych štátnych funkcionároch. Spolu s T. G. Masarykom a E. Benešom bol kľúčovou osobou pri založení ČSR. Štefánik bol podpredsedom Československej národnej rady, ministrom vojny v Dočasnej vláde československej a následne aj v novovzniknutej ČSR.

Slovensko v prvej Československej republike

/1918 – 1938/

Československá republika vznikla ako následnícky štát po rozpade Rakúska – Uhorska 28.10.1918 v Prahe. Slováci sa k nej prihlásili Martinskou deklaráciou 30.10.1918 na zhromaždení Slovenskej národnej rady. Československá republika bola demokratickým parlamentným štátom. Prvým prezidentom Československej republiky bol T. G. Masaryk.

Spojenie dvoch národov, Slovákov a Čechov, bolo spočiatku výhodné, neskôr sa však ukázali rozdiely najmä v hospodárskom vývoji, pretože Čechy boli hospodársky i kultúrne vyspelejšie. Celistvosť Slovenska sa riešila aj na poveljovej Parížskej konferencii v rokoch 1919 – 1920, pretože ju ohrozovali aj požiadavky Maďarov. Naše hranice boli potvrdené až v roku 1920 Trianon-

skou zmluvou (Maďarsko sa zaviazalo rešpektovať hranice so Slovenskom a okolitými štátmi). Slovensko riadila Ústredná vláda v Prahe, pre jeho správu bolo zriadené zvláštne ministerstvo na čele s Vavrom Šrobárom. V roku 1928 bolo na Slovensku zavedené krajiniské zriadenie, ktorým bolo Slovensko rešpektované ako samostatný administratívny celok, ale bez samosprávnych orgánov. Presadzovala sa však politika čechoslovakizmu (myšlienky, že Česi a Slováci tvoria jeden národ so spoločným československým jazykom). O sľúbenú autonómiu Slovenska začala bojovať Hlinkova slovenská ľudová strana, neskôr sa pridala Slovenská národná strana.

V roku 1930 – 1935 zasiahla krajinu hospodárska kríza, narastala nezamestnanosť, nespokojnosť obyvateľov prerástla do demonštrácií a štrajkov. Mnohí odchádzali za prácou do zahraničia, hlavne do USA, Francúzska a Kanady. Aj napriek hospodárskym a sociálne nepriaznivému vývoju sa na Slovensku rozvíjala aj kultúrna sféra života. V roku 1919 bola obnovená činnosť Matice slovenskej, prvej národno – kultúrnej inštitúcie (založená v roku 1863, zatvorená v roku 1895), vznikla tiež Univerzita Komenského v Bratislave. V roku 1920 bolo založené Slovenské národné divadlo, v roku 1926 začal vysielat' Slovenský rozhlas. Svoje počiatky má v tomto období dejín aj filmová tvorba – americký Slovák Daniel Siakel' natočil historicky prvý slovenský film – Jánošík. Karel Plicka natočil mnohé dokumentárne filmy o Slovensku, v roku 1933 bol na festivale v Benátkach ocenený jeho dokument Zem spieva. Rozvíjala sa aj literárna tvorba, medzi hlavných predstaviteľov patrili aj Jozef Cíger – Hronský, Ján Smrek, Ľudo Ondrejov. Vo výtvarnej tvorbe sa prezentovali napr. Martin Benka a Ľudovít Fulla, významné osobnosti v dejinách slovenského maliarstva.

Slovensko a II. svetová vojna

/1938 – 1939/

29. 9. 1938 sa v Mníchove konala konferencia, na ktorej sa zástupcovia Nemecka, Talianska, Veľkej Británie a Francúzska dohodli o odstúpení pohraničného územia Československa obývaného obyvateľmi nemeckej národnosti v prospech Nemecka (Mníchovská konferencia).

2. 11. 1938 sa predstavitelia Talianska a Nemecka dohodli o odstúpení južného Slovenska Maďarsku. Slovensko tak stratilo Viedenskou arbitrážou 10 390 km² a 854 217 obyvateľov. Osobitným rokovaním si Poľsko pripojilo Javorinu, časť Kysúc, Nemecko Petržalku a Devín.

Napriek oslabeniu sa Slováci politicky nevzdávali a v Žiline 6. 10. 1938 vyhlásili autonómiu Slovenska. Zákon o autonómii Slovenska schválil pražský parlament 22. 11. 1938. Na čele prvej autonómnej vlády stál Dr. Jozef Tiso. Vznikol Slovenský snem, jeho prvým predsedom sa stal Martin Sokol.

V novembri 1938 sa novým prezidentom autonómneho štátu stal Emil Hácha. Medzi slovenskou vládou a vládou v Prahe dochádzalo k sporom, ktoré vyvr-

cholili príchodom českých vojakov na Slovensko 10. 3. 1938. Súčasne sa zvýšil aj nemecký nátlak. Jozef Tiso a Ferdinand Ďurčanský boli povolaní na rokovanie s Hitlerom do Berlína. Na základe spoločnej dohody sa uskutočnilo zasadnutie Slovenského snemu, na ktorom bola 14. 3. 1939 vyhlásená samostatná Slovenská republika. Predsedom vlády sa stal Jozef Tiso. Vyhlásenie republiky bolo reálnym východiskom zo zložitej politickej situácie, Slovensko sa však týmto krokom stalo satelitom Nemecka. 21. 7. 1939 prijal Slovenský snem ústavu a s ňou i nový názov štátu – Slovenská republika. 26. 10. 1939 bol Dr. Jozef Tiso zvolený za prezidenta.

Odporcovia režimu, ktorí vystupovali proti politike Slovenského štátu a Nemecka, boli za svoje postoje väznení. Slovenská armáda bola 23. 6. 1941 nasadená do bojov proti Sovietskemu zväzu. V roku 1941 bolo vydané vládne nariadenie – Židovský kódex. Židia, ktorým nebola udelená výnimka, boli sústredovaní v pracovných táboroch v Novákoch, Seredi a Vyhniach. Od 25. 3. 1942 do konca októbra 1942 boli zo Slovenska Židia deportovaní do koncentračných táborov, zo 70 000 ich približne 67 000 zahynulo.

Slováci museli bojovať na strane Nemecka na východnom fronte – na Ukrajine a v Rusku. Dostali sa k pohoriu Kaukaz a k Azovskému moru. Ich nasadenie skončilo v roku 1943.

I napriek vojnovému stavu sa na Slovensku rozvíjala kultúra aj priemysel. Počas trvania Slovenského štátu sa postavili železnice, rodinné domy, priemyselné podniky, začali sa budovať kúpele Sliač, elektrárne na Váhu a Oravská priehrada. Práca sa stala zákonnou povinnosťou, čím sa odstránila nezamestnanosť. Zaviedol sa i letný čas. Nemci úplne ovládli slovenský zbrojársky priemysel, na front smerovali výrobky z Považskej Bystrice i Novej Dubnice.

Slovenské národné povstanie

Koncom roka 1943 sa na Slovensku sformoval odboj, ktorý vyvrcholil 29. 8. 1944 vypuknutím **Slovenského národného povstania**. Jeho cieľom bolo oslobodiť naše územie od nemeckého vplyvu a obnoviť Československo. Už počas SNP sa na naše územie dostala Červená armáda a 1. Československý armádny zbor. 6. 10. 1944 po 80 dňoch bojov prekročili ruské vojská naše hranice cez Dukliansky priesmyk, potom pokračovali v oslobodzovaní Slovenska. Obsadením Banskej Bystrice 27. 10. 1944 sa Povstanie skončilo.

Pokračovali však represálie na civilnom obyvateľstve. Dediny, ktoré pomáhali partizánom, Nemci vypálili a obyvateľov postrieľali. Nemými svedkami vojnových hrôz sú obce Kalište, Klak, Ostrý Grúň, Skýcov, Tokajík. 4. 4. 1945 vytlačila Červená armáda nemecké vojsko z Bratislavy.

Po oslobodení sa Slovensko znova stalo súčasťou obnoveného Československa. Pod tlakom spojeneckých armád Nemecko podpísalo 8. 5. 1945 kapituláciu, čím sa skončila Druhá svetová vojna v Európe.

Pamätník SNP v Banskej Bystrici

Slovensko po II. svetovej vojne

/1945 – 1992/

Podľa Košického vládneho programu (5. 4. 1945) sa obnovila Československá republika ako spoločný štát dvoch rovnoprávných národov. Zvrchovanosť slovenského národa predstavovala Slovenská národná rada. Vznikol však centralistický model štátoprávného usporiadania, ktorý sa zakotvil v Ústave 9. mája. Prezident Beneš vydal 24. 10. 1945 Dekréty o znárodnení kľúčového priemyslu a bánk. Totalitný režim bol v Československej republike nastolený po prevzatí moci komunistickou stranou 25. februára 1948 na čele s Klementom Gottwaldom. Jeho súčasťou bolo prenasledovanie odporcov režimu, tzv. triednych nepriateľov.

V roku 1960 bol ústavným zákonom uzákonený socializmus a štát dostal nové pomenovanie – Československá socialistická republika. Vo vládnucej komunistickej strane vzniklo reformné krídlo, na čelo ktorého sa dostal Alexander Dubček. Presadzoval myšlienku socializmu s ľudskou tvárou.

Pokus o reformu a zmenu v ČSSR potlačili intervenčné vojská piatich štátov Varšavskej zmluvy (ZSSR, NDR, Poľsko, Maďarsko, Bulharsko), ktoré vtrhli do našej vlasti v noci z 20. na 21. augusta 1968. V ČSSR sa podarilo dokončiť len proces federácie, ktorá bola zákonom potvrdená 27. 10. 1968. Politické zmeny nastali aj vo vedení vládnucej komunistickej strany, všetci reformní predstavitelia boli odvolaní. 17. 4. 1969 sa stal 1. tajomníkom ÚV KSČ Gustáv Husák a v roku 1975 bol zvolený za prezidenta ČSSR. V 70. rokoch poznamenala históriu ČSSR silná normalizácia, viac ako 10 000 ľudí opúšťalo krajinu a emigrovalo do zahraničia.

V 80. rokoch ožívali pod vplyvom zmien v Sovietskom zväze a nástupe Michaila Sergejeviča Gorbačova rôzne ekologické a ochranárske hnutia, priestor dostali aj náboženské aktivity. 25.3.1988 sa v Bratislave na Hviezdoslavovom námestí konala manifestácia veriacich, známa ako „sviečková“ manifestácia, bola však potlačená obuškami a vodnými delami.

V novembri 1989 bola tvrdo potlačená manifestácia študentov, 16.11.1989 v Bratislave a 17.11.1989 v Prahe. Vysoké školy vyhlásili štrajk, pridali sa k nim herci, umelci a disidenti. Vznikla politická opozícia – Občianske fórum a Verejnosť proti násiliu. 27.11.1989 bol vyhlásený celoštátny generálny štrajk, 29.11.1989 podpísal prezident Gustáv Husák zákon, ktorý zrušil ústavný článok o vedúcej úlohe KSČ v štáte a spoločnosti. Novým prezidentom sa stal Václav Havel. Začiatkom decembra sa otvorili hranice so západom, padla tzv. železná opona.

Vznik Českej a Slovenskej federatívnej republiky

V roku 1990 prijalo Federálne zhromaždenie zmenu názvu nášho štátu na Českú a Slovenskú Federatívnu Republiku. Konali sa prvé slobodné voľby (8. a 9. 6. 1990). Na Slovensku zvíťazila Verejnosť proti násiliu. Zmeny nastali aj v ekonomike – začali sa reformy a privatizácia. Slovenská národná rada prijala 17. 7. 1992 Deklaráciu o zvrchovanosti Slovenskej republiky a 1. septembra 1992 bola prijatá Ústava Slovenskej republiky. 25. 11. 1992 Federálne zhromaždenie prijalo zákon o zániku Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky.

Budova NR SR

Samostatná Slovenská republika

/1993 – až dnes/

Prvým prezidentom samostatného štátu, ktorý vznikol 1. 1. 1993, bol Michal Kováč. 19. januára 1993 bolo Slovensko prijaté do Organizácie Spojených národov. 30. júna 1993 vstúpilo Slovensko do Rady Európy.

V roku 1999 Michala Kováča vo funkcii vystriedal Rudolf Schuster. V roku 2004 sa stal prezidentom Ivan Gašparovič. Od roku 2014 je prezidentom Andrej Kiska.

Slovensko je členom mnohých dôležitých medzinárodných orgánov: OSN, Medzinárodného menového fondu, Svetovej banky, UNESCO, Rady Európy a pod. Naša

krajina vstúpila 1. mája 2004 do Európskej únie a je tiež členským štátom NATO od 29. 3. 2004. 21.12.2007 vstúpila Slovenská Republika do Schengenského priestoru.

Zdroje: historyweb.sk@gmail.com

<https://sk.wikipedia>

<http://www.slovakiasite.com/sk/dejiny>

Zdroj fotografií: Wikimedia Commons

Prezidentský palác

Babylonfest 2017

6. 6. 2017

Dni brnianskych národnostných menšín alebo Babylonfest je už tradičný festival národnostných menšín žijúcich v Brne, ktorý sa konal v dňoch 11.9. – 16.9. / 11. -16. septembra. V jubilejnom 10. ročníku sa predstavili v podstate všetky národnostné menšiny, ktoré tu dlhé roky žijú, sú občanmi Českej republiky a sú oficiálne uznané za národnostnú menšinu. Prečo to zdôrazňujem? To preto, lebo ľudia a často i úrady si myslia, že každý cudzinec je automaticky národnostnou menšinou. To však nie je pravda. V ČR je uznaných 14 nár. menšín.

Široká verejnosť sa mohla zoznámiť s tradíciami, kultúrou, folklórom i gastronómiou jednotlivých národnostných menšín žijúcich v Brne. Menšiny v Brne si rozumejú veľmi dobre a stretávajú sa i mimo dobu festi-

valu na rôznych vlastných akciách, výročiach a pomáhajú si niekedy i spoločnými projektmi a dokazujú tak, že porozumenie medzi národmi je možné.

Novinkou tohtoročného festivalu bol „Multikultúrny deň na ZŠ Novolíšeňská a Gymnáziu Křenová“ a workshop s ruskými a maďarskými rozprávkami pre základné školy spolu s IQ Roma Servis, Nemeckým spolkom región Brno, Obce Slovákov v Brne a Zväzu Maďarov v Brne. Deti si odniesli nielen nové poznatky o iných národoch, ich živote, kultúre a zvykoch, ale i malé upomienkové predmety vlastnoručne vyrobené alebo pripomínajúce pôvodnú vlasť jednotlivých národov.

▲ Multikultúrny deň na ZŠ Novolíšeňská

▲ Workshop - rozprávky a poviedky, tvorivé dielne

▲ Babylon pod Špilberkom – folklór minorit

▲ Multikultúrny deň na ZŠ Novolíšeňská

▲ Duhové námestie - sprievod

▲ Stromy národov – Južní Slovania a Chorvati

▲ Babylon chutí-ochutnávka tradičných jedál. Tradične pripravujú Eva Fojtíková, Judita Gušťaříková a Katarína Pecová.

Viliam Ruttkay-Nedecký

(1892 - 1967)

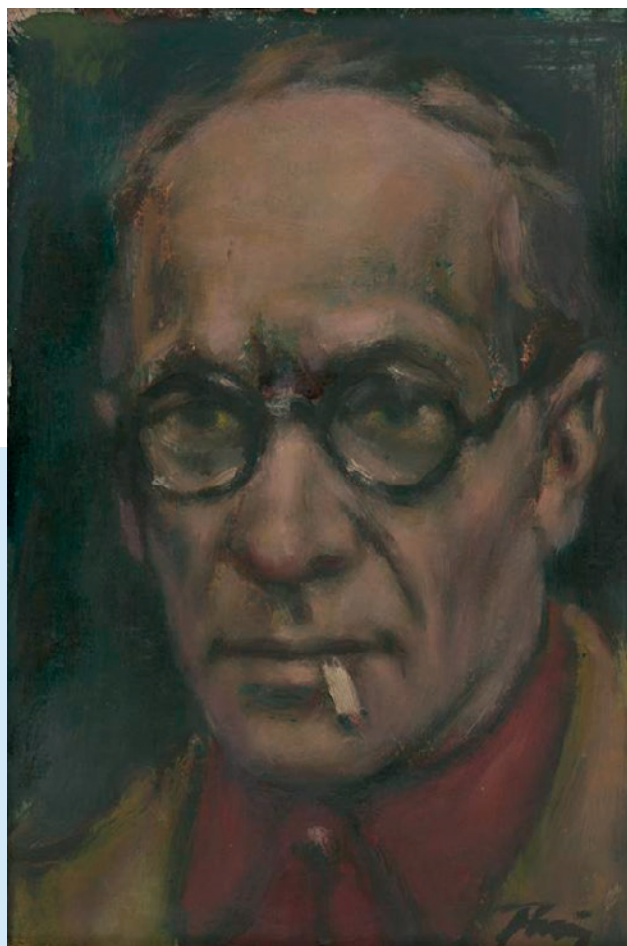
Viliam Ruttkay-Nedecký – syn Vojtecha Ruttkaya a Anny Duchajivej, sa narodil 14.1.1892 v Príbovciach, zomrel 14.1.1967 v Banskej Bystrici. Bol známym slovenským maliarom a dlhodobým pedagógom. Študoval na gymnáziu v Martine, v rokoch 1911-1914 na Akadémii výtvarných umení v Budapešti, ktoré však musel kvôli vypuknutiu prvej svetovej vojny prerušiť a narukovať do armády. So štúdiom skončil v roku 1919, ale vzdelanie si dopĺňal zahraničnými študijnými cestami do Francúzska, Nemecka a Talianska. Z Budapešti sa vrátil do rodného Turca a od roku 1927 žil až do smrti trvale v Banskej Bystrici.

Najprv pracoval ako stredoškolský profesor kreslenia, potom ako slobodný umelec. Bol členom Spolku slovenských umelcov, Umeleckej besedy slovenskej a po roku 1945 spolku Trojštít. V roku 1949 bol jedným zo zakladateľov oblastnej pobočky Zväzu slovenských výtvarných umelcov v Martine, kde vykonával viaceré funkcie. V roku 1958 sa postaral o založenie Oblastnej galérie v Banskej Bystrici a do roku 1967 pôsobil ako jej riaditeľ (1958-1967).

Maľoval portréty, figurálne kompozície, krajiny a zátišia. Bol členom umeleckej besedy slovenskej. Medzi najznámejšie jeho diela patria Kosec (1929), Zátišie (okolo 1935), Snímanie z kríža (okolo 1937), Starý mlyn (1941), Podobizeň Ivana Krasku (1952).

Patrí k maliarom, ktorí nadväzujú na tradíciu šerosvitu. Rád používa okrem hnedej farby najmä odtiene čer-

venohnedej a fialovej, ktoré príležitostne harmonizuje so sýtou zelenou. Na jeho tvorbu vplývalo dielo Rudnayho a jeho okruhu. Maľoval žobrákov, tulákov, Rómov, kde vedel spájať zmysel pre sociálnu pravdivosť. V týchto podobizniach sa ozýva odkaz holandskej figurálnej maľby a potom jej pokračovanie v stredoeurópskej (najmä maďarskej) maľbe z konca 19. a zo začiatku 20. storočia. Jeho obrazy sú prosté, niekedy až ponuré a len málo využíva pôsobivejšieho farebného alebo svetelného kontrastu. V krajine spája Ruttkay tento svoj náhľad s princípmi impresionizmu. Vzniká tým škvrnová maľba tmavých tónov, v ktorej sa forma a kresba vecí často rozplýva v pološere „ruttkayovských“ farieb. Pri maľovaní využíval hlavne olejové farby, ale používal aj temperové a tiež techniku kreslenia tušom.

▲ Autoportrét

◀ Gladioli vo váze

Zdroj: www.webumenia.sk

Výtvarná súťaž 2017 – 5. ročník

„Slovenské výtvarné umenie“ Viliam Ruttkay-Nedecký

Vyhodnotenie výtvarnej súťaže 2017

6. ročník

1. miesto	Jolana Szmeková 6. D
2. miesto	David Jager 6. B
3. miesto	Václav Ošťádal 6. B

7. ročník

1. miesto	Jan Stehlík 7. A
2. miesto	Adriana Hynštová 7.D
3. miesto	Šimon Král 7. B

Bez určenia miesta oceňujeme i práce týchto žiakov:

Veronika Bártová 7. A, Jitka Bečvářová 7. A,
Valeria Khripunova 7. D, Jarek Kvasnica 7. D,
Stefanie Reichlová 7. B, Tereza Vinterová 7. D

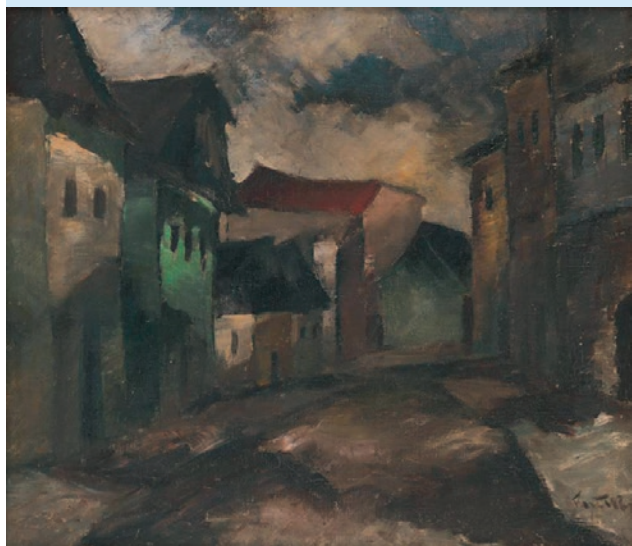
8. ročník

1. miesto	Sára Šopíková 8. A
2. miesto	Adéla Neužilová 8. B
3. miesto	Karina Kapounová 8. B

▲ Zátisie

◀ Huslista

▲ Staré domy

▲ Mačiatko

▲ Karina Kapounová, 8. B

▲ Valeria Khripunova, 7. D

▲ Šimon Král, 7. B

▲ Sára Šopíková, 8. A

Prednáška na Masarykovej univerzite

6. 6. 2017

Ústav slavistiky / Národnostné menšiny v Brne, Obec Slovákov v Brne

Pozvánka urobiť prednášku o živote Slovákov v Brne prišla od Mgr. Elišky Gunišovej veľmi milej slovenskej študentky tzv. doktorského štúdia na Masarykovej univerzite. V niekoľkých prednáškach chcela predstaviť študentom univerzity slovanské menšiny žijúce v Brne. I keď som učiteľské remeslo už poviesla na klinec, občas sa stane, že ma niekto požiada povedať pár slov o našom spolku alebo o Slovákoch v Brne a v Českej republike. Ono to síce nie je len pár slov, ale obvykle jedna i dve vyučovacie hodiny a človek musí byť na ne dobre pripravený. Ale je rozdiel predniesť svoje poznatky deťom na základnej škole a študentom na univerzite.

Deti potrebujú iný prístup a bývajú prístupnejšie besedovať a tiež bezprostrednejšie. Nemajú strach pýtať sa na rôzne aspekty života menšiny a reagovať i svojimi poznatkami. Zo študentov univerzity som mala trochu strach. Ten ma ale rýchlo prešiel, lebo žiaci malí, veľkí i dospelí sú vždy žiakmi a treba ich hlavne zaujať témou, ktorá je raz už daná. Podľa reakcií študentov a dúfam, že boli objektívni, to dopadlo celkom dobre. Na záver sme si pohrali so slovíčkami rozdielnymi od češtiny. Slováci nenašepkávali českým študentom a trocha humoru pri tom nikdy nezaškodí.

Judita Guštaříková

Reakcie študentov na prednášku:

„Tuto přednášku bych hodnotila velice pozitivně, jelikož nešlo o pouhý výčet informací týkající se této menšiny a tyto informace zde byly doplněny o cenné zkušenosti a historky ze života jak už paní přednášející, tak ostatních, které byly chvílemi i humorného charakteru. A asi nejvíce mě potěšilo, že jako jediná pro nás měla nachystány propagační materiály, které jsme si mohli odnést i domů, což je velký plus pro slovenskou menšinu. A velice zajímavé bylo také vyprávění zážitků z dob rozdělení Československa a negativního postoje Čechů vůči Slovákům, a to nejen ze strany byrokracie, ale také spojené se zřízením státní hranice a následných kontrol. A navzdory tomu, že slovenština je podobná češtině bylo zajímavé slyšet několik slovíček, které zní sice srndovně, ale se kterými mi Češi míváme občas problémy je identifikovat a na které pak navazovaly i humorné historky.“

„Moc se mi líbilo, jakým způsobem byla prezentována činnost spolku – spousta fotografií. Díky tomu jsme si mohli o to realističtěji představit, co všechno spolek organizuje a jakých akcí se jeho členové účastní. Stejně tak ročenky, které jsme si mohli prohlédnout, byly skvělým nápadem, jak prezentaci oživit. Také velmi oceňuji, že se paní zmínila o významných slovenských osobnostech – některé jsem znala jen podle jména, jiné vůbec.“

Mnoho Čechů si myslí, že je na Slovácích nemůže nic překvapit, že vše znají, ale pak je takováto přednáška vyvede z omylu. Dále bych se ráda blíže seznámila se slovenskou kuchyní. Samozřejmě hlavním tématem přednášky bylo prezentovat činnost spolku, což bylo splněno na 100%.“

Balet Anna Karenina

6.12.2018

Podľa románu Lva Nikolajeviča Tolstého Anna Karenina

Hostovanie slovenského divadelného súboru je pre nás sviatkom takmer nikdy si ho nenecháme ujsť. Tento krát prišiel súbor až z výhodu Slovenska, Štátne divadlo Košice s baletom Anna Karenina. Predstavenie bolo výborne spracované a tanečníci podali vynikajúce výkony. A my sme odchádzali plný krásnych dojmov z tanca i hudby.

Svetoznámy príbeh Anny Kareniny žne úspechy po celom svete v rôznych spracovaniach. Mladý ruský režisér a choreograf Kirill Simonov, si exkluzívne pre košický balet vybral Annu Kareninu, tragický príbeh ženy, ktorá túži po šťastí a láske vo vzťahu k osudovému mužovi, a ktorý sa stane pre ňu skazou.

Réžia a choreografia: **Kirill Somonov**
Hudba: **Rodion Ščedrin**

Štátne divadlo Košice

Mikuláš

1.12.2017

*„Každým rokom v zimný čas, chodieval k nám Mikuláš.
Usmieva sa, darčeky nesie. Na zlé deti čert sa trasie,
že si ich do vreca dá a v pekle ich potrestá.
My také deti nemáme a peklu ich nedáme.“*

Príde tohto roku Mikuláš aj do Obce Slovákov?

To si určite hovorili deti, ktoré sa vždy tešia na akciu, ktorú im naša Obec Slovákov chystá.

Iste, že príde veď to by sme im ani nemohli urobiť. Pohonenie, hudba pri ktorej si budú môcť deti zatancovať, naučiť sa nejaký nový tanec alebo zasúťažiť, to všetko sme pripravili pre naše detúrence a vnúčatá. Nechýbalo ani krásne vystúpenie mažoretiek zo základnej školy Mutěnická s pestrým programom, ktoré potešilo nejedno srdiečko malých i veľkých. Tak sme sa trochu pobavili, zatancovali, aj občerstvili a deti sa dočkali aj príchodu

najväčnejšieho hosta večera Mikuláša a jeho sprievodu čerta a anjela.

My dospelí sme si zase hovorili, či budú tí naši miláčikovia vôbec chcieť zaspievať alebo zarecitovať nejakú básničku? Doma sme sa na tento večer poctivo pripravovali, opakovali básničky, veršovanky a pesničky, aby nás ta naša ratolesť pred ostatnými nezahanbila.

Večer sa nám vydaril. Starí aj mladí sa dobre zabavili. Hudba bola príjemná pre deti, mamky i starých rodičov. A čo myslíte ako to dopadlo? Prišiel, alebo neprišiel Mikuláš?

Samozrejme Mikuláš prišiel a darčeky im dal, ale od každého najprv básničku, alebo pesničku si popočúval.

▲ Mažoretky zo ZŠ Mutěnická zatancovali...

▲ ...zarecitovali i na harmoniku zahráli

➤ Na pamiatku s Mikulášom, čertom a anjelom.

▲ Ani najmenší sa Mikuláša ani čerta nebáli.

▲ Musím skontrolovať či tam nemám uhlie.

Vianočná Bratislava

9. 12. 2017

Obec Slovákov v Brne spestrila predvianočnú atmosféru a pre svojich členov pripravila návštevu hlavného mesta Slovenskej republiky vo vianočnom šate. Starosti s prípravou vianočných sviatkov sme chvíľu nechali za hlavou a tešili sa na prechádzku po Bratislave.

Veď za chvíľu nastane trma-vrma a naša myseľ bude patriť hlavne zháňaniu nielen darčiekov, ale aj nákupom potravín, kapra a iných dobrôt. Niekedy si pripadáme akoby sa za celý rok nejedlo a nepieklo. Aj keď si hovoríme nie, nie na druhý rok to už tak nebude je to vždy rovnaké. Deti síce odrástli, ale máme vnúčence a čo pre nich starý rodičia neurobia. Takže malý výlet na vianočné trhy je aj takým malým darčekom a naberaním inšpirácii. Pozrieme si aj pamiatky, veď ruku na srdce ako často sa dostaneme do našej vlasti a to ešte do hlavného mesta. Sprievodcom mám bol už dobré známy Ing. František Duda, ktorý s nami bol aj na východe Slovenska a boli sme nesmierne spokojní.

Našou prvou zastávkou bol **Slavín**, pamätník padlých sovietskych vojakov z 2. svetovej vojny.

Pamätník bol postavený v rokoch 1957 - 1960 a slávnostne ho odhalili pri príležitosti 15. výročia oslobodenia mesta Sovietskou armádou 4. apríla 1960. Autorom

výtvarného riešenia pamätníka je slovenský sochár a architekt Ján Svetlík s kolektívom výtvarníkov.

Centrálnu časť pamätníka tvorí obradná miestnosť, nad ktorou tyčí 39,5 metrov vysoký monument v tvare obelisku. Na jeho vrchole sa nachádza 7 m socha sovietskeho vojaka vztyčujúceho vlajku od slovenského sochára Alexandra Trizuljaka.

Vstupné dvere do obradnej siene z vonkajšej strany zdobí bronzový reliéfny súbor Rudolfa Pribiša pripomínajúci vojnové útrapy druhej svetovej vojny. Na stenách obradnej miestnosti sú v mramore vyvedené mená slovenských miest a dátum ich oslobodenia Červenou armádou.

V roku 1962 bol Slavín vyhlásený za národnú kultúrnu pamiatku. V šiestich masových a v 278 individuálnych hrobách je tu pochovaných 6 845 vojakov Čerenej armády, ktorí padli pri dobývaní mesta počas bojov druhej svetovej vojny v apríli 1945.

V deň výročia oslobodenia Bratislavy, 4. apríla, sa na tomto mieste vzdáva hold padlým sovietskym bojovníkom, ktorého sa zúčastňuje i prezident Slovenskej republiky.

Slavín, účastníci zájazdu

Slavín, socha vojaka na vrchole pamätníka

Socha Svätopluka

Bratislavský hrad sme videli už z autobusu. Z diaľky pôsobí ako obrátený stôl. Je to významný pamätník spoločensko-historického vývoja v tejto oblasti.

Je postavený v gotickom, renesančnom a barokovom štýle. Tyčí sa nad riekou Dunaj na hradnej skale vo výške až 85 metrov. Stojí na starom slovanskom hradišti z 9. storočia.

Pod jednou z najdôležitejších stavebných úprav sa podpísala i Mária Terézia.

Súčasťou hradného areálu je niekoľko nádvorí a vstupných brán. Na Čestnom nádvorí je umiestnená socha veľkomoravského vladára Svätopluka od sochára Jána Kulicha.

Hrad je jednou z najznámejších dominánt hlavného mesta. Týči sa na južnom výbežku Malých Karpát nad Dunajom a z hradu je naň nádherný výhľad.

Na hrade sa nachádzajú vzácné exponáty slovenských národných dejín. Má tvar obdĺžnika s dĺžkou 340 metrov a šírkou 320 metrov. Je typický svojimi štyrmi národnými vežami. V súčasnosti slúži časť priestorov na reprezentačné účely NR SR.

V interiéri môžete nájsť numizmatickú zbierku od najstarších čias až po súčasnosť. Je tu bohatý fond zbier-

kových predmetov. Vystavené je tu aj historické sklo, keramika, porcelán a módne doplnky a predmety zo striebra. Po Moháčskej katastrofe začína narastať význam Bratislavy. Takmer 300 rokov bola Bratislava korunovačným mestom Uhorska. Sídliť tu aj panovník a zasadal tu Uhorský snem. Bol tu zriadený aj seminár, kde študovali napríklad aj Anton Bernolák a Juraj Fándly.

Bratislava a hrad utrpeli citelné škody počas napoleonských vojen v roku 1809, kedy sa hrad stal terčom francúzskeho delostrelectva. Dielo skazy zavŕšil obrovský požiar, ktorý z nedbanlivosti vojakov vypukol v paláci 28. mája 1811. Z hradu sa stala ruina na takmer 150 rokov a uvažovalo sa nad jeho úplnou likvidáciou. Chátral až do roku 1953, keby sa postupne začala rekonštrukcia. Bratislavský hrad bol v roku 1961 vyhlásený národnou kultúrnou pamiatkou.

V roku 2009 začala doposiaľ posledná veľká rekonštrukcia Bratislavského hradu. Pre verejnosť znamenala jednu zásadnú zmenu: bratislavský hrad dostal novú fasádu, nie však žltú, ktorú mal, ale bielu.

Z hradného kopca je pekne vidieť Most SNP, alebo UFO reštaurácia na hlavici pylónu vo výške 85 metrov.

Bratislavský hrad v behu stáročí

▲ Pohľad na Bratislavský hrad pred jeho vyhorením, reprodukcia starej rytiny

▲ Bratislavský hrad pred rokom 1811

▲ Bratislava 1730

▲ Bratislava hrad 1945

▲ Bratislavský hrad v roku 1961

▲ Most Slovenského národného povstania

Z hradného kopca je pekne vidieť Most SNP, alebo UFO reštaurácia na hlavici pylónu vo výške 85 metrov.

Z hradu sme šli okolo veľmi zaujímavého úzkeho a krásneho domu, ktorý sa nazýva „**Dom U dobrého pastiera**“. Je to meštiansky rokokový dom z 2. polovice 18. storočia na Židovskej ulici číslo 1. Dom bol postavený pre bratislavského obchodníka v rokoch 1760-1765. Patrí k niekoľkým zachovaným pôvodným budovám bratislavského podhradia. V roku 1975 bol zrekonštruovaný a Mestské múzeum v ňom otvorilo unikátnu expozíciu historických hodín.

Podchodom pod nájazdom na most SNP sme sa dostali ku **Katedrále sv. Martina**. Katedrála alebo **Dóm sv. Martina** je najväčší aj najvýznamnejší kostol v Bratislave a po hrade patrí k najnavštevovanejším historickým pamiatkam. Je to trojlodový gotický kostol postavený v 14. storočí na mieste pôvodného románskeho kostola a cintorína. Po stáročia bol stredobodom kultúrneho, cirkevného a spoločenského diania.

Po obsadení veľkej časti Uhorska v 16. storočí Turkami sa presťahovali do Bratislavy kráľovské úrady a v roku 1536 sa Bratislava stala hlavným a korunovačným mestom Uhorska.

Korunovácie boli najslávnejším obdobím v dejinách Dómu sv. Martina. Bolo tu korunovaných 11 kráľov, vrátane Márie Terézie a 8 kráľovských manželiek.

Kostol prešiel viacerými premenami, prestavbami či prístavbami. V roku 1833 došlo k rozsiahlemu požiaru, vysoká veža kostola bola úplne zničená. Zanedlho bola obnovená v architektonickom štýle novogotiky. Na samotnom vrchole veže bol umiestnený pozlátený vankúš a kopia uhorskej kráľovskej koruny. V septembri 2010 bol po vyše 100 rokoch z veže sňatý model kráľovskej koruny. Po rekonštrukcii bola koruna vystavená v in-

teriéri katedrály. Pred jej opätovným umiestnením na hrot veže vložili do jej útrobov dobové dokumenty. Veža je vysoká 87 metrov a je najväčšou chrámovou vežou na Slovensku.

Od roku 2002 je katedrála chránenou národnou kultúrnou pamiatkou.

Dom U dobrého pastiera

Vankúš s uhorskou korunou, vystavený po rekonštrukcii v septembri 2010

Georg Rafael Donner, Svätý Martin so žobrákom, 1734

Neogotický hlavný oltár v závere presbytéria

Byť v Bratislave a neprejsť sa Michalskou ulicou a popod Michalskú bránu, to je akoby ste tam ani neboli.

Michalská brána je jediná zachovaná brána z pôvodných štyroch v bratislavskom mestskom opevnení. Vežu postavili koncom 14. Storočia a v priebehu histórie viackrát nadstavovali. Horná osemboká časť veže bola postavená v rokoch 1511-1517. Na konci 16. storočia mala strecha medenú cibuliu s malou zástavkou. Dnešnú barokovú podobu dostala počas rekonštrukcií v rokoch 1753-1758 spolu so sochou svätého Michala, vyhotovenou bratislavským majstrom Petrom Ellerom. Jej súčasná výška je 51 metrov. Mestské múzeum v Bratislave tu zriadilo expozíciu historických zbraní.

Neďaleko Michalskej brány nájdeme budovu najstaršej univerzity na Slovensku **Universitas Istropolitana**. Od 16. storočia nesprávne nazývaná a dodnes známejšia ako **Academia Istropolitana**.

Interiér katedrály

Katedrála sv. Martina

Založil ju Matej Korvín v roku 1465 a mala štyri fakulty: teologickú, právnickú, lekársku a umeleckú (filozofickú). Nemala však dlhého trvania a jej činnosť prestala niekedy okolo rokov 1488 – 1490.

Dnes je budova sídlom Divadelnej fakulty Vysokej školy múzických umení a patrí medzi sedem Národných kultúrnych pamiatok v Bratislave.

Staré mesto má veľa pamiatok a vymenovať a popísať všetky je na celú knihu, ale nespomenúť ešte Primaciálne námestie a jeho skvost a významnú pamiatku Bratislavy Primaciálny palác nemôžeme.

Primaciálny palác (1778-1781) bol postavený na miesto pôvodného paláca patriaceho ostrihomskému arcibiskupovi. Fasáda paláca je v prísne klasickom štýle. Štít zdobia alegorické sochy od J. Köglera a F. Prokopa a tiež vázy od J. A. Messerschmidta. Na vrchole tympanónu je kardinálsky erb Jozefa Batthyányiho, prvého obyvateľa paláca. Budovu zdobí model jeho železného klobúka vážiaci 150 kg.

Alegorické sochy pozdĺž línie strechy vyjadrujú kardinálove ľudské vlastnosti a dosiahnuté hodnosti. V Zrkadlovej sieni bol 26. decembra 1805 podpísaný Bratislavský mier medzi Francúzskom a Rakúskom. Palác dnes slúži ako kancelária primátora Bratislavy a významná Zrkadlová sieň sa využíva na organizovanie koncertov.

V paláci sa tiež nachádza vzácna zbierka anglických tapisérií zo 17. storočia, ktorá pochádza z kráľovskej tkáčovne anglického mesta Mortlake. Našla sa pri rekonštrukcii v roku 1903 a nepochybne stojí za návštevu.

Blížil sa čas obeda, tak sme pomaličky prešli k Hviezdoslavovmu námestiu, kde sa konali vianočné trhy a tu sme si dali takzvaný rozchod. Každý si mohol ísť pozrieť trhy, prípadne sa najesť, niečo nakúpiť, pokochať sa výzdobou a vôňou, ktorá šírila zo stánkov. Tešili sme sa ako malé deti až sa rozsvietia svetlá a my uvidíme vianočne vyzdobenú Bratislavu. A takto sa s nami lúčila rozžiarená Bratislava.

▲
Michalská brána

▲
Universitas Istropolitana

▲
Pamätná tabuľa Icademia Istropolitana

▲
Vianočné Primaciálne námestie s klziskom

▲
Bratislavský hrad s vianočnou atmosférou

▲
Primaciálny palác, mozaika z rokov 1959 - 1960, dielo Ernesta Zmetáka

▲
Zbierka anglických tapisérií

Záver

O čom sme nenapísali.

O čom obvykle nepíšeme je príprava programov na celý rok. O tom, že Výbor sa pravidelne schádza a zvažuje ako vylepšiť činnosť Obce, ako sa zviditeľniť. Ako píšeme projekty na získanie dotácií, aby sme sa mohli schádzať v našej klubovni, lebo členské na zaplataenie nájmu nestačí. Koľkokrát ideme na rôzne schôdzy s Výbormi národnostných menšín. Občas je treba navštíviť i priateľov zo susednej menšiny a niekedy aj pomôcť. Udržovať dobré vzťahy s menšinami i verejnosťou. Pripravovať prezentácie o Obci a to nestačí jedna, každá skupina je iná, inak sa je treba i pripraviť. A čo varenie a pečenie na dni národnostných menšín. Príprava občerstvenia na stretnutia a zábavy. Budú nám stačiť peniaze? Nebudem to musieť nakoniec zaplatiť zo svojho? Trápime či vôbec niekto príde na členskú schôdzu. Vydrží to všetko Výbor, neutečie niekto z neho?

To všetko ma veľmi trápi ako predsedníčku, ale i ostatné členky Výboru. I cez to sa snažíme zo všetkých síl reprezentovať Obec Slovákov v Brne, ako aj slovenskú menšinu.

Ďakujem celému Výboru ako aj členom, ktorí sa snažia nám pomáhať za ich prácu a ochotu.

Najväčšou odmenou pre nás je však Vaša prítomnosť na pripravovaných akciách, občas milé slovo alebo maličká pochvala.

Vaša Judita Gušťaříková

Pripravujeme v roku 2018:

Jarné stretnutie
Členskú schôdzu
Tvorivé dielničky
Deň národnostných menšín JMK
Za históriou Slovenska - výjazd na Slovensko
– Kremnica, Banská Štiavnica
Babylonfest
25 rokov OS V Brne
Pripomienka vzniku ČSR
Výtvarná súťaž – Martin Benka
Kraje Slovenska
Mikulášska zábava s nádielkou

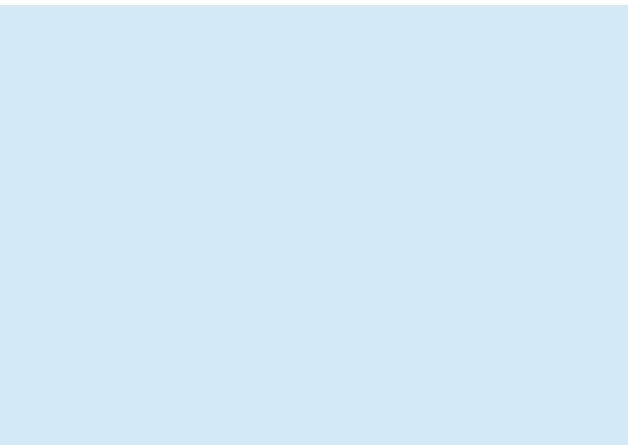
▲ S členkami Polonusu

▲ Poľská školička

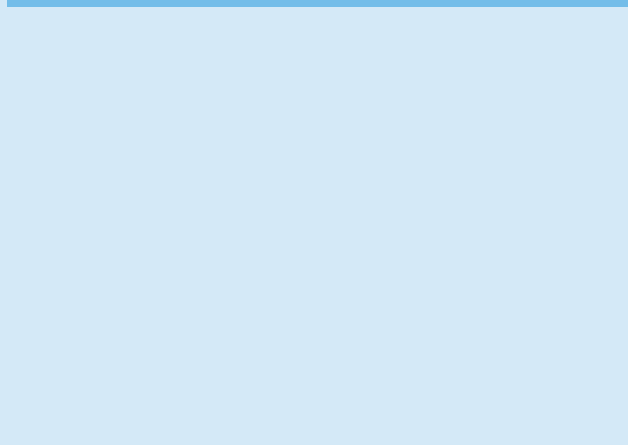
▲ Stefanie Reichlová, 7. B

▲ Tereza Vinterová, 7. D

▲ Václav Ošťádal, 6. B

▲ Veronika Bártová, 7. A

Bulletin Obce Slovákov v Brně 2017 pripravili:

Mgr. Judita Guštaříková
RNDr. Eva Fojtíková
Katarína Pecová

Foto:
Ing. Peter Guštařík
Mgr. Judita Guštaříková
Katarína Pecová

Nájdete nás:
Obec Slovákov v Brně
Křenová 67, 602 00 Brno, číslo dverí 210, první poschodie

Klub OS v Brně je přístupný poslední úterý v měsíci od 15:30 do 17:30,

O akcích pravidelně členů informujeme prostřednictvím
pozvánok zasílaných poštou nebo e-mailem a na webových stránkách.

e-mail: osbrno@volny.cz
webové stránky: www.slovaci-brno.cz
facebook: www.facebook.com/ObecSlovakovvBrne

Bulletin vznikl za podpory
Juhomoravského kraje, Štatutárneho mesta Brna
a Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

